

Odbor sťažností a petícií

Váš list číslo/zo dňa
18.03.2018

Naše číslo
6/2018-pet.-1.17
33155/2018

Vybavuje/kontakt
02/59562602

Dátum
14. júna 2018

Vec

Petícia proti schváleniu programu s názvom: „Program starostlivosti o chránené vtáčie územie Žitavský Luh na roky 2018 – 2047“ – oznámenie výsledku vybavenia petície

Ministerstvu životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len „MŽP SR“) bola dňa 19.03.2018 doručená Petícia proti schváleniu programu s názvom: „Program starostlivosti o chránené vtáčie územie Žitavský Luh na roky 2018 – 2047“. Petíciu ste podali ako osoba, ktorá je určená na zastupovanie v styku s orgánom verejnej moci. Konštatujeme, že doručená petícia má charakter žiadosti, resp. návrhu. Pri jej vybavovaní sme postupovali podľa § 5 ods. 6 zákona č. 85/1990 Zb. o petičnom práve v znení neskorších predpisov.

Petíciou žiadate MŽP SR, aby „Program starostlivosti o chránené vtáčie územie Žitavský Luh na roky 2018 – 2047“ nebol schválený pre jeho vážne rozpory so záujmami obyvateľov obcí Žitavce, Kmeťovo, Michal nad Žitavou, Maňa, pre jeho vážne rozpory so záujmami vlastníkov a užívateľov nehnuteľností v uvedených obciach, z dôvodu hrozby vzniku škôd na majetku dotknutých osôb, ako aj z dôvodu hroziaceho zásahu do základných ľudských práv dotknutých osôb a značného obmedzenia ich základných práv a slobôd.

Na základe posúdenia obsahu Vami podanej petície a stretnutia s petičným výborom dňa 03.05.2018 a na základe vyjadrení vecne príslušných organizačných útvarov ministerstva a dotknutých právnických osôb v jeho pôsobnosti, a to sekcie ochrany prírody biodiverzity a krajiny MŽP SR, sekcie vôd MŽP SR, Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky (ŠOP SR) a Slovenského vodohospodárskeho podniku, štátneho podniku (SVP), Vám zasielame stanovisko k uvedenej petícii. Sprievodný list petície nad rámec textu petície (uvedeného na podpisových hárkoch) obsahuje 24 okolností, pre ktoré podľa petičného výboru je návrh programu starostlivosti (ďalej len „dokument“) v rozpore so záujmami obyvateľov, stanovisko MŽP SR k týmto bodom je nasledovné.

V úvode v sprievodnom liste petície uvádzate že:

- a) k návrhu dokumentu sa uskutočnilo niekoľko stretnutí a dotknutí občania iniciovali nezávislé stretnutia vrátane stretnutí s tvorcom návrhu dokumentu Mgr. Gúghom, zamestnancami MŽP SR a ŠOP SR;
- b) ku dňu 11.03.2018 bol na webovom sídle Okresného úradu Nitra a na MŽP SR zverejnený návrh dokumentu zo dňa 08.02.2018, ku ktorému bolo podaných množstvo námietok (písomné pripomienky M. Jeseničovej z 18.02.2018 a ústne pripomienky vznesené 24.02.2018);
- c) k 18.03.2018 nebola zverejnená upravená verzia návrhu dokumentu;
- d) existujú dôvodné obavy, že návrh dokumentu môže spôsobiť povodne väčších rozmerov ako kedykoľvek predtým; ... nikdy sa nenájde zodpovedná osoba a ... ťarcha zostane na občanoch.

K tomuto uvádzame:

- a) **MŽP SR víta záujem občanov a vzájomnú komunikáciu**; návrh dokumentu bol predrokován v obci Maňa dňa 02.11.2015 v rámci projektu ŠOP SR ako úvodné oboznámenie sa s odborným návrhom dokumentu; MŽP SR vstúpilo do procesu v r. 2017 pred prerokovaním návrhu dokumentu v zmysle § 54 ods. 20 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 543/2002 Z. z.“). Okresný úrad Nitra zvolal na 29.01.2018 verejné prerokovanie, ktoré bolo v zmysle požiadavky občanov (nevhodnosť termínu konania cez pracovný čas a neprítomnosť zástupcu Slovenského vodohospodárskeho podniku, š. p.) zopakované dňa 24.02.2018 (sobota), opäť na základe listu Okresného úradu Nitra, ktorý listom z 09.02.2018 **zaslal aj podrobný záznam z prerokovania dňa 29.01.2018** spolu 53 subjektom; MŽP SR zvolalo na 03.05.2018 stretnutie so zástupcami petičného výboru;
- b) súčasťou pozvánok bol odkaz na **návrh dokumentu, ktorý MŽP SR priebežne upravovalo v nadväznosti na vznesené pripomienky**;
- c) **upravená verzia návrhu dokumentu bola zverejnená na stránke MŽP SR dňa 15.03.2018** a listom MŽP SR č. 4566/2018-6.1 z 15.03.2018 bol **60 subjektom doporučene zaslaný stručný záznam z opätovného prerokovania dňa 24.02.2018**, okrem toho MŽP SR zaslalo písomné odpovede na všetky písomne doručené podnety;
- d) odpoveď k riziku povodní je uvedená v texte nižšie, napr. v odpovedi na otázky č. 4, 5. a 6; ako bolo zdôraznené aj na rokovaní dňa 03.05.2018, návrh dokumentu nie je zameraný proti záujmom občanov.

K Vami uvádzaným 24 dôvodom v sprievodnom liste, pre ktoré požadujete neschválenie návrhu dokumentu, uvádzame nasledovné.

Pripomienka č. 1 (sepochybnenie celkovej prezentácie programu)

Návrh dokumentu bol počas prerokovania **dňa 29.01.2018** predstavený zamestnancom ŠOP SR - Správy Chránenej krajinej oblasti (CHKO) Dunajské luhy. Proces verejného prerokovania dokumentu bol zvolaný a vedený Okresným úradom Nitra, za účasti zástupcov MŽP SR. V diskusii k programu starostlivosti bol poskytnutý každému, kto sa rokovania zúčastnil, priestor na vyjadrenie názoru a reakciu na informácie, ktoré sú obsiahnuté v návrhu dokumentu, alebo na prebiehajúcu diskusiu na prerokovaní. Druhé prerokovanie, ktoré sa konalo dňa **24.02.2018** aj na základe požiadavky členov petičného výboru, rovnako viedol zástupca Okresného úradu Nitra. Zástupcovia MŽP SR a ŠOP SR - Správy CHKO Dunajské luhy predstavili zmeny v dokumente po zapracovaní vznesených pripomienok k verzii dokumentu k 29.01.2018. Priamo na tomto

rokovaní boli zaznamenané ďalšie požiadavky na zmeny návrhu dokumentu zo strany zúčastnených. Na vznesené pripomienky reagoval aj zástupca spracovávateľa návrhu dokumentu, zamestnanec Slovenskej ornitologickej spoločnosti/BirdLife Slovensko (ďalej len „SOS/BirdLife Slovensko“), ktorý bol prítomný na prerokovaní dňa 29.01.2018. Aktívna účasť tohto odborníka bola z dôvodu jeho účasti na monitoringu vtáctva, spracovaní návrhu dokumentu v rámci projektu ŠOP SR (v r. 2015) a znalosti CHVÚ Žitavský luh. Na druhom prerokovaní dňa 24.02.2018 boli tiež prítomní zástupcovia SVP. Upravená verzia návrhu dokumentu bola 08.02.2018 a 15.03.2018 zverejnená na webovom sídle MŽP SR, o čom bolo listom MŽP SR z 15.03.2018 informovaných 60 subjektov. V záujme vysvetliť sporné otázky zvolalo MŽP SR, po vzájomnej dohode so zástupkyňou petičného výboru, na **03.05.2018** rokovanie so zástupcami petičného výboru. Cieľom stretnutia bolo prediskutovať obavy, vysvetliť pochybnosti zo strany dotknutých strán a umožniť prezentáciu zo strany SVP v pokojnej atmosfére.

Pripomienka č. 2 (urážky zo strany štátnych zamestnancov na adresu dotknutých občanov)

Zástupcovia MŽP SR, ŠOP SR a Okresného úradu Nitra pristupovali k predstaveniu návrhu dokumentu zodpovedne, pripomienky občanov, ako aj dotknutých subjektov, si vypočuli a zaznamenali na rokovaní dňa 24.02.2018, boli **vzájomne dohodnuté viaceré úpravy návrhu dokumentu**. V zázname sa zachytili konkrétne pripomienky a vysvetlenia, čo v prípade niektorých všeobecne formulovaných výhrad nebolo možné. Citácia zástupcu SOS/BirdLife Slovensko bola v zázname z rokovania 29.01.2018 podrobne uvedená z dôvodu, že bola reakciou na vznesené výhrady, či obavy zo záplav. Zapojenie mimovládnych organizácií do ochranných aktivít je bežnou praxou v ostatných členských štátoch EÚ. Štátni zamestnanci majú záujem o konštruktívnu diskusiu a nie sú si vedomí urážlivých vyjadrení voči prítomným účastníkom .

Pripomienka č. 3 (právo byť účastníkom všetkých stavebných a územných konaní)

Okruh účastníkov stavebných a územných konaní a iných správnych konaní, ktoré by mohli vyplývať z návrhu dokumentu po jeho schválení, bude posudzovať príslušný povoľujúci orgán v každom konaní osobitne s prihliadnutím na všeobecne záväzné právne predpisy upravujúce toto konanie.

Dovoľujeme si poznamenať, že MŽP SR nemá priame kompetencie na úseku stavebného zákona a teda ani zabezpečiť petičnému výboru, resp. osobe zastupujúcej petičný výbor status účastníka stavebného alebo územného konania nad rámec právnych predpisov.

Pripomienka č. 4 (od povodní v roku 2010 nedošlo za 8 rokov k stavu “SUCHO“, aký bol pred rokom 2010)

Ako sa zdôraznilo na rokovaníach, na **súčasný stav podzemných vôd v predmetnom území má vplyv dotovanie prostredia dažďovými vodami, resp. povrchovým odtokom z ornej pôdy na okolitých svahoch, ako aj manipulácia do starej Žitavy** (kanál Martinová – Maňa). Táto je ovládateľná, na rozdiel od nasycovania prostredia dažďovými vodami a povrchovým odtokom, ktoré je neregulovateľné. Zregulovaný tok novej Žitavy je priamo prepojený so systémom podzemných vôd.

V nive Žitavy prevládajú **nepriepustné íly**, ktoré pôsobia ako bariéra presakovaniu povrchových vôd, t. j. zrážková voda na týchto miestach, po presýtení povrchovej vrstvy pôdy, nevsakuje ďalej do hlbších vrstiev, ale drží sa na povrchu a veľmi pomaly sa presýtené vrstvy vyprázdňujú alebo sa povrchová voda stráca odparovaním. Podmáčané časti pôd sa vyskytujú v nive Žitavy aj počas najsuchších rokov a aj v období, kedy je bez vody aj celá Prírodná rezervácia (PR) Žitavský luh.

Ďalšou významnou skutočnosťou je existencia **štrkopiesčitého horizontu hrúbky približne 2,6 m**, ktorý môže ovplyvňovať režim podzemných vôd v záujmovom území s možnosťou významného vplyvu svahových vôd gravitujúcich do údolnej nivy Žitavy a k jej korytu. To môže lokálne vytvárať efekt artézskej vody, ktorá vzniká v priepustnej vrstve štrkopieskov medzi dvoma nepriepustnými vrstvami, čo ovplyvňuje vztlínanie a celkový smer prúdenia podzemnej vody pod tlakom.

Vodný režim PR Žitavský luh, ktorá sa nachádza na približne na polovici výmery CHVÚ Žitavský luh, **je regulovaný od vyhlásenia PR Žitavský luh** vyhlásenej Ministerstvom kultúry SSR predpisom č. 797/1980-32 z **29.02.1980**. Táto PR bola vyhlásená na ochranu úseku pôvodného meandrujúceho toku a priestoru pre migráciu a hniezdenie chránených druhov. Pre možnosť zavodňovania tohto územia je v rkm 16,72 toku Žitava, severne od PR vo vzdialenosti asi 2 500 m nad hrádzou Žitavského luhu, zriadená stavidlová hať, ktorá prechádza katastrami Martinová a Michal nad Žitavou a napúšťa pôvodné meandrujúce koryto úseku Žitavy (teraz sa tento úsek volá kanál Martinová – Maňa). Pomocou tohto kanála sa zavodňuje priestor Žitavského luhu. Stavidlová hať v Žitavciach bola teda vybudovaná v r. 1981, kým **CHVÚ Žitavský luh bolo vyhlásené až v r. 2008**.

V r. 2010 sa v povodí rieky Žitava voda prelievala cez ochranné hrádze vodného toku Žitava. Tieto **ochranné hrádze rieky Žitava sú budované na prevedenie prietoku so storočnou pravdepodobnosťou opakovania**. V r. 2010 došlo k prekročeniu projektovaného stavu a došlo aj k zaplaveniu územia aj nad obcou Veľká Maňa. Je potrebné uviesť, že vďaka južnej ochrannej hrádzi PR Žitavský luh nedošlo k zaplaveniu obce Veľká Maňa a celkové škody povodne v r. 2010 boli menšie. Napriek tomu, že v dôsledku tohto extrémneho javu došlo následne aj k pretekaniu južnej hrádze, bol zadržaný veľký objem vody, ktorý by inak zasiahol ďalšie plochy. Pred touto udalosťou sa v území vyskytovala vyššie popísaná vodná hladina v rámci tzv. letného stavu vodného režimu, čiže v porovnaní s celkovým objemom sa tu vyskytoval zanedbateľný objem vody. Toto tvrdenie je doložené fotografiami a meraniami na vodomernej late. Túto protipovodňovú funkciu PR Žitavský luh je nevyhnutné zachovať pre ochranu pred povodňami obcí pred výnimočnými povodňami, akou bola povodeň v r. 2010, aj naďalej.

V režime PR Žitavský luh nenastali zmeny hladinového režimu po povodni v r. 2010 a sú také, ako boli pred povodňou v r. 2010, v zimnom období, t. j. 30.11. – 01.03., je prítok do luhu z nápusťného objektu Žitavce 0 l/s. V zimnom období je hladina vody v Žitavskom luhu priamo závislá od prirodzenej výšky hladín podzemných vôd, ktorú ovplyvňuje jesenný a zimný hydrologický režim v krajine.

Po povodniach v r. 2010 a 2013 sa v predmetnom území vykonávali opatrenia v rámci povodňových zabezpečovacích prác, dosypanie odkopaných hrádzí, prečistenie priepustov. V rámci opráv bolo koryto vyčistené od drevín od zaústenia Žitavy až po obec Michal nad Žitavou. Prvá investičná akcia lokalite je teraz vykonávaná **úprava zhybky (SO 104 Úprava zhybky DN 1200 rkm 14,100)**. Jej predmetom je vybudovanie nového vtokového objektu na zhybke s rozšírením o prepojenie do koryta toku Žitava. Úprava zhybky bude umožňovať samostatné zahradenie vtoku do zhybky, vtoku do uzáverovej šachty a odtoku do toku Žitava. Navrhované riešenie prepojenia zhybky s tokom Žitava umožní vypúšťanie Žitavského luhu po prechode povodňovej vlny priamo do koryta Žitavy. Zároveň umožní aj dotovanie Žitavského luhu počas povodňových stavov na toku Žitava. Mimo povodňových stavov je Žitavský luh dotovaný cez zhybku z kanála Maňa – Martinová. **Toto technické opatrenie bolo prezentované dňa 03.05.2018 a doplnené do návrhu dokumentu** do časti 2.2 Vodné hospodárstvo. Do rovnakej časti boli presunuté a doplnené informácie k manipulačnému poriadku.

Pripomienky č. 5, 6 (nesúhlas s vodným režimom v CHVÚ Žitavský luh, požiadavka na nastavenie regulácie na 70 cm na jar, 20 cm v lete a 0 cm v zime)

Súčasný manipulačný poriadok definuje vodný režim v PR Žitavský luh, ktorý zohľadňuje záujmy občanov v území a jeho okolí, najmä ochranu ich životov a obydlí pred povodňami. SVP ako správca vodohospodársky významných vodných tokov a drobných vodných tokov trvá na zachovaní existujúceho stavu vodného režimu v CHVÚ Žitavský luh.

V petícii navrhované zmeny vodných stavov na vodomernej late by znamenali likvidáciu a vysušenie mokrade. **Úroveň 20 cm, resp. 0 cm na vodomernej late, by viedlo k úplnému vysušeniu koryta starej Žitavy a likvidácii vodného toku vrátane rýb, obojživelníkov, cicavcov, vtáctva, flóry a biotopov viazaných na dané podmienky, ako aj hrozbu vzniku botulizmu s neodhadovateľným dopadom na avifaunu.** Vypustenie koryta Starej Žitavy v letnom období na úroveň 20 cm, by tiež znamenalo úplne vysušenie lúčno-mokrad'ovej časti PR Žitavský luh, ako aj väčšiny ramien starej Žitavy.

Naopak, už diskutovaným **prečistením východného obtokového ramena** by došlo k prepojeniu v súčasnosti zazemnených častí mokrade, čo by umožnilo efektívnejší manažment vôd v území a dosahovanie stavu 0 cm v močiaroch (analogicky s 62, resp. 50 cm na vodomernej late) počas zimného obdobia.

Pre úplnosť uvádzame aj ďalšie skutočnosti:

Cieľom vyhlásenia PR bolo zachovanie mokrých lúk a časti pôvodných ramien Žitavy v území. S tým súvisel aj **manipulačný poriadok s vodným režimom, ktorý zabezpečoval simuláciu jarných záplav a udržiavanie vody v krajine už od vyhlásenia PR.** Tieto doklady sú dostupné v dokumentácii ochrany prírody a tiež z ústneho podania odborných pracovníkov, ktorí v tom čase pracovali na záchrane časti pôvodného územia a projekcii vtedajšej štátnej prírodnej rezervácie. Predmetná oblasť predstavuje významnú vodozádržnú plochu, ktorá je schopná počas extrémnych javov zachytiť pomerne veľký objem vody a **ochrániť okolité obce pred povodňami.**

Obce v okolí Žitavského luhu (Maňa, Kmeťovo, Michal nad Žitavou) majú celkovú výmeru cca 3 500 ha, PR Žitavský luh približne 75 ha, CHVÚ Žitavský luh 155 ha. T. j. **chránené územie predstavuje 2,14 % resp. 4,43 % výmery katastrálnych území obcí.** Vodný režim v súčasnosti počas vyváženého letného stavu zabezpečuje zamokrenie na rozlohe približne 15 ha v rámci PR Žitavský luh, čo predstavuje 0,43 % rozlohy katastrálnych území okolitých obcí na úrovni alebo pod Žitavským luhom. Treba spomenúť, že vodná hladina tu dosahuje na danej rozlohe výšku v priemere 10 – 15 cm, v najhlbšej časti močiara do 30 – 40 cm. **V čase jarnej záplavy, ktorá sa tu simuluje v zmysle manipulačného poriadku s cieľom zabezpečenia ekologických nárokov flóry a fauny, sa v rámci PR Žitavský luh vyskytuje plytká vodná hladina alebo podmáčanie lúk na rozlohe približne 50 ha, čo je 1,43 % rozlohy katastrálnych území okolitých obcí.**

Ako bolo uvedené, južná hrádza PR Žitavský luh zohrala významnú úlohu pri ochrane častí obce Maňa pred prelievajúcimi sa vodami zo Žitavy. Ak by sa južná hrádza PR Žitavský luh navýšila, pri opakujúcom sa extrémnom jave z r. 2010 by hrádza bola na úrovni hrádze novej Žitavy a zabezpečila by zadržanie vody. Cieľom navýšenia hrádze nie je ďalšie dlhodobé zvyšovanie vodnej hladiny v PR Žitavský luh, nakoľko to nie je v súlade ani s praktickou ochranou lúčnych ekosystémov.

Projekt navýšenia južnej hrádze PR Žitavský luh počíta aj s **ďalšími opatreniami, ktoré pomôžu pri riešení súčasného stavu v obci Michal nad Žitavou a celkového zefektívnenia vodného režimu** v PR Žitavský luh. Jednotlivé opatrenia sú ale previazané, preto je potrebná pri ich riešení súčinnosť zainteresovaných strán, nakoľko zablokovaním jedného riešenia nebude možné realizovať ďalšie opatrenia a nebude možné súčasný stav zlepšiť.

Prípadne zníženie ľavostrannej hrádze zo strany PR Žitavský luh, podobne ako prípadné budovanie priepustov nijako neovplyvní a neohrozí protipovodňovú ochranu, skôr naopak prispeje k stlmeniu výšky povodňovej vlny, nakoľko sa tá rozleje na ploche prírodnej rezervácie v bezpečnom ohrádzovanom priestore. Takéto opatrenie bolo navrhnuté SVP a odborníkmi-vodohospodármi. Nakoľko sa ani z pohľadu ochrany prírody takéto opatrenie nevyklučuje a môže mať pre územie pozitívny prínos z ekologického hľadiska, bolo zakomponované do upraveného návrhu dokumentu (do návrhu realizačnej aktivity v tab. č. 9). Realizácia opatrenia bude podliehať schvaľovaciemu procesu.

Pripomienky č. 7, 8, 9, 10 (režim vodného stavu)

Žitavský luh je možné využiť ako polder na zachytávanie prípadnej povodňovej vody. Počas roka je väčšina územia suchá (cca 80 %) a vodozadržná kapacita územia počas letného obdobia nie je zďaleka dosiahnutá a v prípade potreby tu je možné zadržať aj pri výskyte močiarov veľké množstvo vody, nakoľko sú lúky suché väčšinu roka.

Vodný režim CHVÚ Žitavský luh môže vyriešiť iba **návrh vodohospodárskych opatrení, ktoré by komplexne riešili vodohospodársku, protipovodňovú a prírodoochrannú funkciu** územia. Pripomienky, odporúčania a vyjadrenia navrhnuté musia byť podrobené odbornému posúdeniu v záujme zabezpečenia hlavných funkcií dotknutého územia. V tomto zmysle boli vykonané aj úpravy návrhu dokumentu (v realizačnej aktivite v tab. č. 9).

Dlhodobé zvyšovanie vodnej hladiny v Žitavskom luhu nie je ani v záujme ochrany prírody. V súlade s priaznivým stavom druhov vtáctva je krátkodobé zaplavenie lúk a následné udržiavanie vody len v najnižšie položených častiach močiarov a v ramenách. Dlhodobé zvýšenie hladiny nie je v súlade s ochranou lúčnych biotopov a v prípade výskytu takýchto javov je zo strany ochrany prírody požiadavka na zníženie vodnej hladiny tak, aby nedochádzalo k degradácii lúčnych biotopov, ktoré sa pri dlhodobom zaplavení menia na iné rastlinné spoločenstvá. Preto je potrebné pri plánovaní odstraňovania sedimentov úzko spolupracovať so ŠOP SR a takéto činnosti načasovať tak, aby činnosti boli čo najmenej deštruktívne.

Pripomienka č. 11 (chýbajúca kanalizácia)

Budovanie kanalizácie je pre obce veľmi potrebné predovšetkým z pohľadu ochrany pitnej vody a zdravia obyvateľov, ale aj z pohľadu vypúšťania odpadových vôd a tým aj znečisťovania vôd a pôdy, ktoré sú pomerne časté.

Návrh dokumentu nie je dokumentáciou vodného hospodárstva, ale dokumentáciou vypracovanou podľa právnych predpisov na úseku ochrany prírody pre určenie cieľov a opatrení na zabezpečenie priaznivého stavu prírodných hodnôt CHVÚ Žitavský luh. V zmysle dohody na prerokovaniach bol však do návrhu programu starostlivosti - do časti 2.3.2.3 Vodné hospodárstvo - doplnený tento text: *K zlepšeniu kvality vôd v povodí by prispelo vybudovanie kanalizácie a čistiarne odpadových vôd (ČOV) pre okolité obce. Budovanie kanalizácie a ČOV je v súlade s cieľmi programu starostlivosti o CHVÚ.*

Výstavba kanalizácie alebo čistiarne odpadových vôd sú na podporu z viacerých operačných programov, v závislosti od veľkosti obce. Aglomerácia Kmeťovo, ktorá pozostáva z obcí Kmeťovo, Michal nad Žitavou a Lúčnica nad Žitavou, sa nachádza v zozname aglomerácií na plnenie záväzkov vyplývajúcich zo Zmluvy o pristúpení Slovenskej republiky k EÚ pre oblasť odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd. Pre 356 aglomerácií uvedených v Národnom programe Slovenskej republiky pre vykonávanie smernice Rady 91/271/EHS o čistení komunálnych vôd, kde je zaradená aj aglomerácia Kmeťovo, boli MŽP SR vytvorené podmienky na financovanie stavieb pre obce, resp. vodárenské spoločnosti v rámci Operačného programu Životné prostredie 2007 – 2013 a Operačného programu Kvalita životného prostredia 2014 – 2020.

Obce predmetnej aglomerácie Kmeťovo túto možnosť zatiaľ nevyužili a nepredložili žiadosť na uvedené operačné programy. Povinnosť budovať verejnú kanalizáciu vyplýva zo zákonov č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, zo zákona č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách v znení neskorších predpisov a zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách (vodný zákon) v znení neskorších predpisov. Obce Maňa a Žitavce majú možnosti financovania verejných kanalizácií v rámci Integrovaného regionálneho operačného programu 2014 – 2020, Programu rozvoja vidieka 2014 – 2020, alebo z prostriedkov Environmentálneho fondu. Vo všetkých prípadoch je potrebné predložiť žiadosti. Požiadavky na odvodnenie územia od prebytočných dažďových vôd, resp. budovanie verejných kanalizácií je tiež potrebné adresovať na príslušné obce.

K uvádzanej pochybnosti k zamoreniu prostredia odpadovými vodami v dôsledku zvýšenia hladiny podzemnej vody považujeme za potrebné zdôrazniť, že nie je možné schváliť na vodných tokoch také zásahy, ktoré by viedli k nebezpečnému zvýšeniu hladiny podzemnej vody a ohrozovaniu majetku a zdravia občanov.

Pripomienka č. 12 (ignorácia individuálnych podmienok)

Podmienky nastavenia vodného režimu sú od počiatku stanovené individuálne a schvaľované v manipulačnom poriadku. Aktuálne má stavidlová hať na rieke Žitava (k. ú. Žitavce) manipulačný poriadok stavby schválený Obvodným úradom životného prostredia Nové Zámky zo dňa 05.04.2013. SVP v zmysle schváleného manipulačného poriadku vykonáva manipuláciu na stavidlovej hati v rozsahu kapitol C a D nasledovne:

- 70 cm na vodomernej late v čase 01.03. – 30.06.
- 60 cm na vodomernej late v čase 01.07. – 30.09.
- 70 cm na vodomernej late v čase 30.09. – 30.11.
- 48 cm na vodomernej late v čase 30.11. – 01.03.

Tento text bol doplnený do podkapitoly 2.2 návrhu dokumentu. Do realizačnej aktivity v tab. č. 9 návrhu dokumentu boli doplnené špecifické opatrenia, ktoré budú podliehať samostatným konaniam.

Pri návrhu a realizácii opatrení je tiež potrebné zohľadniť skúsenosti z povodní v obciach. **V r. 2010 nastala povodeň na prelome mája a júna, kedy bol v PR Žitavský luh dosiahnutý tzv. letný stav vodnej hladiny, čo znamená, že bola asi 90 % plochy územia suchá a zvyšných 10 % bolo čiastočne podmáčaných alebo sa tu nachádzala veľmi plytká vodná hladina s hĺbkou 5 – 15 cm.** Keď to porovnáme s celkovou kapacitou možného objemu zadržanej vody 1,5 – 2 milióny m³, tak bola pred povodňou naplnená kapacita územia len z niekoľko %, čo je počas tak mohutnej povodne naozaj zanedbateľné. Treba skonštatovať, že územie PR Žitavský luh významnou mierou stlmilo povodňovú vlnu, čím sa jednak spomalila voda, ktorá by zaliala obec Maňa a zároveň sa zadržalo obrovské množstvo vody v území PR Žitavský luh. Táto voda by inak, ak by neexistovala južná hrádza PR Žitavský luh (ktorá sa má posilniť), tiekla rovno na obec.

Rok 2013 bol špecifický vysokým úhrnom zrážok v zimnom a v skorom jarnom období. V tomto období bol v PR Žitavský luh tzv. zimný stav vodného režimu, hať v Martinovej je vyhradená a nie je žiadny prítok vody do PR Žitavský luh cez starú Žitavu v obci Michal nad Žitavou. V zimnom období je podľa manipulačného poriadku stav hladiny na vodomernej late 45 – 50 cm v koryte starej Žitavy pri výpustnom objekte PR Žitavský luh, čo znamená, že sa voda drží len v ramenách starej Žitavy a celé močarisko je bez vody. Tiež je v zimnom období uzavreté výpustné stavidlo a koryto rieky Žitava, ktoré tečie pod obcou Maňa smerom na Hamarku, je v zime takmer úplne bez vody. So stavidlami sa podľa manipulačného poriadku v zimnom období (od 15. novembra do marca) nemanipuluje. V období jeseň až zima 2012/13 bol dosiahnutý spomínaný zimný stav hladiny. V dôsledku výdatného sneženia a topenia snehu došlo k veľmi rýchlemu naplneniu močiara v PR Žitavský luh vodou zo susedného svahu, ktorá sem stekala

z ornej pôdy (voda sa ale hromadila aj na ornej pôde smerom na Maňu a tiež Vlkas). Došlo k nahromadeniu vody stekaním z ornej pôdy, napríklad 05.01.2013 bola hladina na vodomernej late pri výpustnom objekte PR Žitavský luh 42 cm v koryte starej Žitavy (t. j. nízka hladina v koryte starej Žitavy, až pri stave 60 cm sa začína zatápať močiarna časť). Dňa 09.02.2013 bola už hladina na úrovni 85 cm, pričom bolo všetko zamrznuté a na ľade. Pred týmto stavom bola PR Žitavský luh bez vody a prísun vody bol zastavený. Dňa 16.02.2013 bola hladina na úrovni 95 cm, pričom hladina bola takmer celá pod ľadom. So stavidlami v takomto prípade nie je možné manipulovať. Dňa 10.03.2013 bola voda v PR na úrovni 117 cm na vodomernej late v koryte Žitavy, pričom stále išlo o vodu, ktorá sa tu nahromadila z okolitých polí a nie napúšťaním stavidlami, ktoré boli stále zazimované ešte v termíne 10.03.2013. V prípade, že sa v PR Žitavský luh nahromadí také množstvo vody a v Žitave je vysoký stav (čo v tomto období bol), nie je možné odtiaľto vodu vypúšťať do Žitavy, nakoľko by dochádzalo k spätnému vzdutiu alebo hromadeniu vody v koryte starej Žitavy po Hamarku. Takto by sa tu voda hromadila aj v prípade, že by tu boli polia. Dôkazom toho je plocha pri obci Vlkas, kde vznikli ešte rozsiahlejšie zaplavené plochy ornej pôdy alebo iné lokality, napríklad medzi obcami Bánov, Bešeňov, Nové Zámky, kde tiež hromadením zrážkovej vody v r. 2013 boli zatopené polia s ornou pôdou na rozlohe 80 – 100 ha. Na tomto príklade tiež vidieť, že ak je v koryte rieky Žitava v medzihrádzovom priestore vysoká voda, tak nie je kam vodu z okolitých polí alebo z PR Žitavský luh odvádzať, lebo to prirodzeným vypúšťaním nie je možné kvôli zvýšenému stavu vody v koryte novej Žitavy. Preto by mali byť prioritami v území a v okolitých obciach predovšetkým opatrenia na ornej pôde, aby sa zamedzilo masívnej erózii, ktorá tu je zaznamenávaná a spôsobuje veľké problémy s vodou. Tiež sú popri sústave kanálov, ktoré by odvedli dažďovú alebo inú vodu z dedín, dôležité aj plochy, poldre a i., kde sa voda môže dočasne počas extrémnych javov rozliať, zadržať a následne vypúšťať. Tieto opatrenia majú tiež význam pre ochranu prírody z hľadiska obmedzenia znečisťovania mokradí a ich zanášania splachmi z ornej pôdy, čo má vplyv na retenčnú schopnosť mokrade zadržiavať vodu (čím sa mokrad' viac zazemní a nahromadí sa v nej veľa sedimentov, tak tým menej vody sa v nej zadrží).

Pripomienka č. 13 (ignorácia stavu mokrade v okolí Žitavského luhu v histórii, pred reguláciou Žitavy)

Návrh situácie spred 35 rokov nie je možný, v čase pred reguláciou rieky v lokalite existovali rozsiahle lúky, kde sa Žitava mohla rozlievať a neohrozovala tak obydlia ľudí v obciach. Výstavba sídiel v danom období rešpektovala prírodné danosti.

Návrh dokumentu bol vypracovaný tak, aby **vychádzal nielen zo súčasného stavu lokality, ale aj potrieb**, ktorými sú popri ochrane prírody aj protipovodňová ochrana a rozvoj okolitých obcí a podpora malých podnikateľov v cestovnom ruchu v dôsledku zvýšenie atraktívnosti územia pre turistov.

Pripomienka č. 14 (obmedzenie poľnohospodárskej pôdy)

V návrhu programu starostlivosti sa nenavrhuje úbytok poľnohospodárskej pôdy, medzi navrhované opatrenia naopak patrí: *zabezpečiť pravidelný manažment lúčno-mokrad'ových biotopov (kosenie, pastva) a odstraňovanie biomasy, či zabezpečiť pravidelné odstraňovanie náletových drevín a invázných rastlín z lúk*. Ďalším opatrením je *zabezpečiť kosenie s mozaikovito vynechanými nevykosenými porastmi s dostatočnou rozlohou a dodržiavať správnu farmársku prax (nesiať okopaniny na ornej pôde, siať husto siate plodiny a i.)*. Z návrhu programu starostlivosti boli na základe dohody v rámci rokovania dňa 24.02.2018 vyradené opatrenia týkajúce sa zvyšovania výmery trvalých trávnych porastov a to napriek tomu, že práve tieto prispievajú významne k protipovodňovej ochrane.

V návrhu dokumentu boli v časti 3.4 v tab. č. 8 (a následne v relevantných častiach textu) vykonané spresnenia názvov opatrení tak, aby bolo jasné, že kde sú opatrenia navrhnuté, t. j. **obavy z obmedzenia poľnohospodárskej pôdy nie sú odôvodnené.**

Pripomienka č. 15 (zákaz vstupu)

Právnym rámcom pre navrhované ciele a opatrenia je súčasné vymedzenie chránených území. CHVÚ Žitavský luh bolo vyhlásené za účelom zabezpečenia priaznivého stavu biotopov druhov vtákov európskeho významu a biotopov sťahovavých druhov vtákov chriašťa bodkovaného, kačice chrapľavej a kane močiarnej a na zabezpečenie podmienok ich prežitia a rozmnožovania. V severovýchodnej časti CHVÚ Žitavský luh sa nachádza **PR Žitavský luh, na území ktorej platí 4. stupeň územnej ochrany** v zmysle § 15 zákona č. 543/2002 Z. z. a v juhovýchodnej časti sa nachádza Prírodná pamiatka (**PP**) **Rieka Žitava**, v ktorej platí rovnako 4. stupeň územnej ochrany v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. (stupeň ochrany tu platí už 35 rokov od vyhlásenia štátnej PR Žitavský luh, o čosi menej PP Rieka Žitava). Práve tu **platí o. i. zákaz pohybovať sa mimo vyznačeného turistického chodníka alebo náučného chodníka za hranicami zastavaného územia obce**. Pohyb osôb je možný na trasách **2 náučných chodníkov**, menovite po náučnom chodníku v PR Žitavský luh a náučnom chodníku Kmeťovo – Dolná Gedra (tu platí obmedzenie pešieho pohybu v jeho časti medzi informačným panelom 2 a 3 v hniezdom období).

Cieľom ochrany PR Žitavský luh a PP Rieka Žitava je verejnoprospešný záujem zachovať prírodné hodnoty územia pre budúce generácie, PR Žitavský luh a jeho močiarna časť navyše prispieva výrazne k čisteniu vody a podporuje zachovanie kvalitných vodných zdrojov čo je vedecky dokázaná skutočnosť. Zákaz pohybu osôb v PR Žitavský luh a v PP Rieka Žitava je všeobecne uplatňovaný a pre zachovanie prírodných hodnôt nevyhnutný. Ide o malé územia a ak by tu bola neusmernená rekreácia a cestovný ruch, tak by došlo k poškodeniu týchto hodnôt.

V ostatných častiach CHVÚ Žitavský luh platí 1. stupeň územnej ochrany v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z., **tu pohyb osôb nie je obmedzený**. Je ale žiaduce, aby návštevníci rešpektovali usmernenia uvedené napríklad na náučných tabuliach, ktoré sú aktuálne najmä v hniezdom období, nakoľko vyrušovaním môže dôjsť k zmareniu hniezdenia vzácnych druhov vtákov alebo k zničeniu vzácnych druhov rastlín. Všetky zakázané činnosti sú vymenované aj v úvode časti 3.4 návrhu dokumentu. Ide o činnosti upravené vo Vyhláske Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 31/2008 Z. z., ktorou sa vyhlasuje CHVÚ Žitavský luh.

V území sú v súčasnosti osadené **informačné tabule**, v návrhu dokumentu je tiež navrhnuté vybudovanie vyhliačkovej veže pre návštevníkov. Osadenie rámp má slúžiť k obmedzeniu pohybu áut po hrádzach a lúkach, ako aj k obmedzeniu pytliactva a pod. V území sú realizované exkurzie, pozorovania a tábory pre verejnosť s cieľom priblížiť prírodné hodnoty lokality. Záujem širokej verejnosti a navštevovanie územia za súčasného rešpektovania pravidiel správania a pohybu v území sú vítané.

Pripomienka č. 16 (nezmyselná kalkulácia nákladov jednotlivých položiek programu)

Nepresnosti v číselných údajoch boli odstránené v procese dopracovania návrhu dokumentu. Rozdiel odhadovaných finančných nákladov v návrhu dokumentu v r. 2015 oproti súčasnosti je spôsobený aj spresňovaním nákladov a hľadaním lepších a efektívnejších (lacnejších) spôsobov zabezpečenia ochrany dotknutého územia, ako aj zmenami vyplývajúcimi z pripomienkového konania tohto dokumentu. Napríklad v apríli 2018 bol návrh dokumentu predmetom interného pripomienkového konania, v rámci ktorého boli vznesené zo strany jednotlivých útvarov MŽP SR požiadavky na úpravy. Viaceré úpravy sa týkali aj odhadovaných výdavkov a predpokladaných zdrojov financovania, vrátane finančného nástroja LIFE. MŽP SR

si vyžiadalo podklady k relevantným navrhovaným realizačným aktivitám, u ktorých sa očakáva podpora z LIFE.

Kalkulácie uvedené pri realizačných aktivitách sú **indikatívne**, ide o odhad finančných prostriedkov v rámci realizovaného projektu, ako i možných ďalších projektov v rámci relevantných výziev pre oprávnených žiadateľov. Ako bolo uvedené, schválenie návrhu dokumentu nie je garanciou pre schválenie realizačných aktivít - o pridelenie finančných prostriedkov je potrebné sa uchádzať v rámci výziev na predkladanie žiadostí o dotácie v príslušných schémach. Považujeme tiež za dôležité doplniť, že v priebehu 30 rokov sa môžu ceny za rôzne služby a tovary výrazne meniť.

Pripomienka č. 17 (formálne chyby programu starostlivosti)

Prípadné zistené nedostatky boli aj na základe pripomienok dotknutých subjektov a verejnosti priebežne z dokumentu odstránené.

Pripomienka č. 18 (netransparentnosť – spoločnosť EuroForest)

Spoločnosť Euroforest, s. r. o. bola vybraná na základe verejného obstarávania na vyhotovenie diela v rámci projektu ŠOP SR. Spoločnosť Euroforest, s. r. o., ako víťaz **verejného obstarávania**, v zmysle zmluvy č. ŠOP SR č. 156/2015, spracovala prvý návrh dokumentu, ktorý bol v r. 2015 aj predpokovaný. Následne bol návrh dokumentu upravený v rámci ŠOP SR a MŽP SR, schválený v rámci MŽP SR a predložený na verejné prerokovanie.

Pripomienka č. 19 (predraženosť programu „šafárenie“ s peniazmi)

Finančné prostriedky v rámci projektu „Vypracovanie programov starostlivosti o vybrané chránené vtáčie územia – 2. etapa“ boli o. i. určené na vypracovanie odborných návrhov viacerých programov starostlivosti o CHVÚ (medzi nimi aj pre Žitavský luh), a nie na ich realizáciu. Návrh dokumentu bol vypracovaný podľa určeného obsahu.

V dokumente navrhnuté **realizačné aktivity s indikatívnym odhadom finančných prostriedkov slúžia pre budúcich žiadateľov v konkrétnych výzvach o podporu** na realizáciu činností, ktoré sú v súlade s návrhom dokumentu. Nejde teda o finančné prostriedky, ktoré sú automaticky k dispozícii. Ani v prípade schválenia programu starostlivosti vládou Slovenskej republiky nie je garantovaná finančná podpora na realizáciu jednotlivých realizačných projektov. Relevantné subjekty (štátne rozpočtové alebo príspevkové organizácie, vlastníci a užívatelia pozemkov – poľnohospodári a i.) sa však budú môcť uchádzať o podporu zo štrukturálnych fondov, návrhy projektov budú hodnotené podľa definovaných kritérií v rámci relevantných nástrojov na využívanie zdrojov EÚ, pravidiel financovania zo štátneho rozpočtu alebo podľa priorít financovania z iných zdrojov.

Pripomienka č. 20 (formálna chyba v mape č. 6.3)

Mapa č. 6.3 „mapa využitia územia“ je povinná súčasť obsahu programu starostlivosti v zmysle prílohy č. 18 Vyhlášky MŽP SR č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Mapu vytvoril subdodávateľ projektu ŠOP SR pôvodne tak, že využitie pôdy bolo zobrazené nielen v rámci existujúcich hraníc CHVÚ, ale aj v okruhu 500 m za nimi, hranice CHVÚ však boli jasne vyznačené. Toto zobrazenie viedlo k interpretácii o zvyšovaní výmery CHVÚ, takže po vysvetlení tejto výhrady (o. i. aj v odpovedi na petíciu v r. 2016) bola mapa 6.3 upravená a formy využitia pozemkov sú uvedené len v rámci hraníc CHVÚ, o čom MŽP SR informovalo aj na rokovaníach.

Pripomienka č. 21 (utajenosť programu)

Návrh dokumentu bol zverejnený tak, aby dotknuté subjekty mali možnosť sa s textom zoznámiť t. j. je **dostupné na webovom sídle** MŽP SR <http://www.minzp.sk/sekcie/temy-oblasti/ochrana-prirody-krajiny/informacie-zacatych-spravnych-konaniach/informacia-prerokovaniach-dokumentacie-ochrany-prirody/> ako aj na webovom sídle ŠOP SR <http://www.sopsr.sk/web/?cl=23> a Okresného úradu v sídle kraja Nitra. Oznámenie o prerokovaní v zmysle § 54 ods. 20 zákona č. 543/2002 Z. z. bolo zaslané o. i. na všetky dotknuté obce (Kmeťovo, Maňa, Žitavce a Michal na Ostrove), t. j. bolo oznámené **verejnou vyhláškou**. Dôkazom toho, že informovanosť verejnou vyhláškou i obecným rozhlasom bola účinná, bola tiež vysoká účasť na zasadnutiach 29.01. a 24.02.2018 a záujem občanov.

V zmysle oznámenia písomné pripomienky k návrhu dokumentu bolo možné zasielať na Okresný úrad Nitra, odbor starostlivosti o životné prostredie, oddelenie ochrany prírody a vybraných zložiek životného prostredia kraja, čo aj viaceré subjekty využili. Oslovené bolo tiež MŽP SR, ktoré na všetky písomne doručené podnety odpovedalo.

Pripomienka č. 22 (odborné štúdie, na ktoré sa štátni zamestnanci na verejných rokovaniach odvolávajú, nemajú s daným programom nič spoločné)

Ako je správne uvedené v petícii, územie bolo zasiahnuté rozsiahlou povodňou v povodí rieky Žitava v r. 2010, kedy sa voda z koryta rieky prelievala cez protipovodňové hrádze. Hrádze sú projektované na storočnú vodu, čiže pri silnejších povodniach dochádza k výnimočným stavom. CHVÚ Žitavský luh aj v tomto čase zohral významnú úlohu a ochránilo obec Veľká Maňa pred ešte väčšími povodňami spomalením vody, ktorá sa liala cez hrádzu v k. ú. Žitavce a zadržaním povodňovej vlny nad obcou. Išlo hlavne o časť CHVÚ – PR Žitavský luh, ktorá predstavuje významnú vodozadržnú plochu, schopnú počas takýchto extrémnych javov krátkodobo zachytiť pomerne veľký objem vody a ochrániť tak okolité obce pred povodňou a tým znížiť dôsledky povodní na majetok.

K podpore a zabezpečeniu funkcií tohto protipovodňového ochranného prvku je potrebné **zrekonštruovať hrádzu PR Žitavský luh a ďalšie technické objekty** jednak v rámci CHVÚ Žitavský luh a jednak v jeho okolí (podrobnosti boli doplnené do realizačnej aktivity v tab. č. 9). Táto problematika sa dlhodobo diskutuje so samosprávami, pričom hlavnú gesciu má SVP.

V území bola zrealizovaná štúdia s názvom „Monitorovanie hladiny podzemných vôd v intraviláne obce Michal nad Žitavou počas jarného napúšťania Štátnej PR Žitavský Luh 2014“. Pre SVP boli tiež vypracované akreditovanou projektantskou firmou CABEX štúdie a konkrétne realizačné technické projekty na navýšenie hrádze PR Žitavský luh v spojení s čiastočným znížením ľavostrannej hrádze Žitavy v strane PR Žitavský luh. Toto technické riešenie by zabezpečilo v prípade viac ako storočnej vody jej prelievanie do územia Žitavského luhu a zníženie povodňovej špičky, čím sa ochránia okolité obce bez akéhokoľvek ďalšieho ohrozenia.

V návrhu dokumentu bolo zdôraznené, že ďalšie relevantné opatrenia budú vychádzať z **odbornej štúdie**. Do úvodu návrhu dokumentu bola menovite doplnená veta: „*Na základe rokovaní s dotknutými subjektmi bola medzi realizačné aktivity doplnená odborná štúdia k vodnému režimu v lokalite Žitavský luh, ktorá bude využitá pri realizácii ostatných relevantných opatrení tak aby nedošlo k zvyšovaniu hladiny podzemnej vody v okolitých obciach*“. Upravená bola aj podkapitola 2.2., 2.3 a opatrenia uvedené v tab. č. 8 podkapitoly č. 3.4, ako aj celý text realizačnej aktivity v tab. č. 9. Zásahy do Žitavského luhu sú citlivou témou a obzvlášť opatrenia v už spomínanej navrhovanej realizačnej aktivite v tab. č. 9 SKCHVU038-03 „Revitalizácia mokradí v CHVÚ Žitavský luh“ vyvolali otázky verejnosti uvedené v petícii.

V návrhu dokumentu boli vykonané úpravy tak, aby bolo zrejmé, že všetky zmienené štúdie a plány sú pripravované odborníkmi v oblasti vodného hospodárstva a sú samostatnými projektmi, ktoré sa plánujú a budú realizované podľa platných právnych predpisov. Schválením programu starostlivosti o CHVÚ Žitavský luh sa automaticky neschvaľujú takéto zámery (ani financie na ich realizáciu), ale ako je uvedené v návrhu dokumentu, pri dodržaní citlivých postupov zohľadňujúcich ochranu jeho prírodných hodnôt je možné Žitavský luh rozumne využiť aj pri ochrane pred povodňami.

Realizačné projekty budú **predmetom povoľovacích procesov**, budú musieť byť spracované relevantné štúdie a príslušné orgány štátnej správy povolia len také zásahy a opatrenia, ktoré nepovedú k zhoršeniu súčasného stavu ochrany pred povodňami, ale naopak súčasný stav zlepšia. V návrhu dokumentu nie sú uvedené žiadne zásahy, ktoré by mali negatívny vplyv smerom von z územia a už vôbec nie na okolité obce, ani čo sa týka zatápania, rozširovania močiarov a zvyšovania hladiny podzemnej vody v obciach.

Pripomienka č. 23 (nízka úroveň programu)

Návrh dokumentu bol vypracovaný tak po formálnej, ako aj vecnej stránke v súlade s najnovšími poznatkami jednak o území, v ňom žijúcimi výberovými vtáčimi druhmi, jednak s aktuálnymi poznatkami a skúsenosťami s ochranou týchto druhov u nás aj v zahraničí. Vypracovaniu programu predchádzal **dlhodobý monitoring** vtáctva a pri jeho vypracovaní boli využité poznatky odborníkov, ktorí sa územiu venujú z prírodovedného hľadiska niekoľko desaťročí. Zároveň boli zohľadnené aj požiadavky protipovodňovej ochrany, čo robí program pokrokovým s potenciálom modelového protipovodňového opatrenia založeného na zelenej infraštruktúre. Považujeme za potrebné poznamenať, že doteraz neboli poznatky o tomto území a tu žijúcich vtáčích druhoch lepšie, ako sú v súčasnosti.

Pripomienka č. 24 (nesprávne údaje v programe starostlivosti, absencia odbornej štúdie dopadu, ignorácia stále aktuálnej povodňovej hrozby a permanentného zamokrenia mikroregiónu Žitavský luh)

Ako sa prezentovalo na rokovaní, ciele a opatrenia návrhu dokumentu nie sú v rozpore so záujmami občanov žijúcich v priľahlých obciach, neohrozujú protipovodňovú bezpečnosť a usmernené poľnohospodárske využitie územia CHVÚ Žitavský luh a nijakým spôsobom tiež neobmedzujú poľnohospodárske využívanie územia v okolí CHVÚ Žitavský luh. Vznesené pripomienky boli v maximálnej miere zapracované.

K samotnému textu petície na záver uvádzame nasledovné skutočnosti:

Žitavský luh predstavuje unikátny fragment zachovanej krajiny Požitavia, aký už nikde inde nie je zachovaný, a to aj napriek zmenám, ktoré tu nastali. Podľa údajov spreď regulácie rieky je známe, že po zimných a jarných záplavách boli lúky zaplavené alebo nižšie položené časti podmáčané do konca júna alebo júla. Vyskytovali sa tu aj záplavové ramená a nižšie položené zazemnené meandre, terénne depresie, ktoré boli dlhšie alebo aj celoročne zaplavené. Rozsah celého komplexu bol pred reguláciou 600 ha. Súčasná rozloha PR Žitavský luh má necelých 80 ha. Po regulácii Žitavy zanikli lúky, mnohé terénne depresie, kde boli mokrade, sa rozorali a v súčasnosti sú využívané ako orná pôda. Rozlohu mokradí dokumentujú aj historické dokumenty a fotografie. Súčasná rozloha lúk a mokradí je len zlomkom toho, čo sa tu vyskytovalo v minulosti.

ŠOP SR, Správa CHKO Dunajské luhy na jar 2018 na základe určenia MŽP SR č. 9830/2017 – 6.3 zo dňa 18.12.2017 podľa § 29 písm. c) a § 40 ods. 1 zákona č. 543/2002 Z. z. v súvislosti s realizáciou aktivít ŠOP SR, začala s **postupným čistením zaneseného koryta v PP Rieka Žitava**, pri osade Dolná Gedra (pod vedením Mgr. J. Lengyela, PhD. zoológ Správy CHKO Dunajské luhy). V spolupráci s Obecným úradom Maňa a vlastníkmi pozemkov bol v mesiacoch marec až apríl 2018 cca 100 m úsek PP Rieka Žitava vyčistený od nánosov odumretej drevnej hmoty a invázných, nepôvodných druhov drevín (javor jaseňolistý a pod.). Zároveň sa čistil vodný tok a okolie od pevného domového odpadu. Vyzbieralo sa 5 vriec pevného odpadu a za 1 traktorovú vlečku odumretej drevnej hmoty, odvoz vyzbieraného materiálu realizovala po dohode obec Maňa. ŠOP SR zároveň v rokoch 2017-18 inovovala **označovanie hraníc** CHVÚ Žitavský luh a SOS/ Birdlife Slovensko na jar 2018 obnovilo **informačné panely na náučnom chodníku Žitavský luh**. V zime 2017-18 ŠOP SR - Správa CHKO Dunajské luhy tiež realizovala i **zimné opíľovanie tzv. hlavových vrúb** v južných častiach PR Žitavský luh. Zároveň pokračuje dialóg s obyvateľmi obcí, vrátane niektorými členov petičného výboru.

MŽP SR i ŠOP SR vníma petíciu ako **príležitosť pre ďalšiu komunikáciu** s občanmi na vysvetlenie vznesených výhrad, ktoré vyvolali neistotu a obavy niektorých občanov a aj pre objasnenie cieľov a opatrení návrhu programu dokumentu. Možnosť exkurzií a besied tiež ponúkla SOS/BirdLife Slovensko.

Proces predloženia návrhu dokumentu zo strany MŽP SR na ďalšie schvaľovanie bol dočasne pozastavený, t. j. materiál nebol predložený na predbežné pripomienkové konanie ani na medzirezortné pripomienkové konanie. Ako bolo oznámené na rokovaní dňa 03.05.2018, MŽP SR zverejnilo upravený návrh dokumentu¹, v ktorom boli o. i. vykonané aj ďalšie úpravy vyplývajúce z interného pripomienkového konania návrhov programov starostlivosti v rámci MŽP SR. Ministerstvo uvíta zo strany petičného výboru informáciu, či trvá na nesúhlasnom stanovisku k upravenému návrhu dokumentu, ktorú adresujte sekcii ochrany prírody biodiverzity a krajiny MŽP SR

Vzhľadom na skutočnosť, že predloženie dokumentu na schválenie bolo dočasne pozastavené a MŽP SR zverejnilo upravený návrh dokumentu, môžeme konštatovať, že požiadavke Vašej petície sa vyhovel. Týmto oznámením považujeme Vašu petíciu z hľadiska zákona o petičnom práve za zodpovedanú a vybavenú.

S pozdravom

Ing. Zuzana Domsitzová
riaditeľka odboru

¹ <http://www.minzp.sk/sekcie/temy-oblasti/ochrana-prirody-krajiny/informacie-zacatych-spravnych-konaniach/informacia-prerokovaniach-dokumentacie-ochrany-prirody/>